

Kwiaty na ławeczce

23.04.2021 15:01 Andrzej Janecki / BAM

kategoria: **Tożsamość i tradycja**

W rocznicę urodzin, przy ławeczce Jana Karskiego w Parku Ocalałych kwiaty złożył wiceprezydent Łodzi Adam Wieczorek. Ławeczka Karskiego postawiona została w 2009 roku na Kopcu Pamięci dla upamiętnienia zasług Jana Karskiego w dziele ratowania polskich Żydów podczas okupacji niemieckiej.

„Był jednym z Polaków, którzy odegrali najważniejszą rolę w stosunkach polsko-żydowskich w XX wieku. Jego poświęcenie w misji dotarcia do prawdy o Holokauście, jak i przekazania tej prawdy przywódcom Zachodu, zasługuje na najwyższe uznanie” - mówił o Janie Karskim prof. Wojciech Roszkowski.

Jan Karski urodził się w Łodzi w 1914 roku (mieszkał przy ul. Kilińskiego 71), ukończył prawo i dyplomację na Uniwersytecie Lwowskim. Przed wybuchem II wojny światowej rozpoczął karierę dyplomatyczną w Ministerstwie Spraw Zagranicznych RP.

Podczas misji w 1942 roku od rządu polskiego w Londynie otrzymał misję zbadania sytuacji w

okupowanej przez Niemców Polsce oraz przedstawienia raportu w tej sprawie. Miał również za zadanie poznać los ludności żydowskiej w kontekście napływających informacji o masowych zbrodniach.

W tym celu po powrocie do kraju przy pomocy podziemnych organizacji żydowskich dwukrotnie przedostał się na teren getta warszawskiego, aby na własne oczy przekonać się o losie zamkniętej tam ludności żydowskiej. W przebraniu wartownika wszedł także do niemieckiego obozu przejściowego w Izbicy pod Lublinem skąd Żydzi byli kierowani do obozów zagłady w Bełżcu i Sobiborze. Następnie wyjechał ponownie do Londynu, wioząc ze sobą dokumenty, dotyczące sytuacji w Polsce oraz losu Żydów. Relacja Karskiego została przedstawiona władzom brytyjskim 25 listopada.

Na podstawie relacji Karskiego 10 grudnia 1942 r. rząd RP w Londynie wystosował notę skierowaną do rządów sprzymierzonych w sprawie terroru i dyskryminacji Żydów. Napisano w niej, że w ciągu trzech lat okupacji Polski, Niemcy zabili prawie trzecią z populacji Żydów, mieszkających w niej przed wojną (ponad 3 mln). 17 grudnia 1942 r. 12 państw alianckich potępiło masową zagładę Żydów.

W 1943 r. Jan Karski przybył do Nowego Jorku, gdzie spotykał się z politykami, dyplomatami, dziennikarzami i przedstawicielami świata kultury. 28 lipca 1943 r. w Białym Domu przyjął Karskiego prezydent USA Franklin Delano Roosevelt. Jak wspominał Karski, amerykańscy politycy słuchali go uważnie, jednak nie dowierzali skali zbrodni popełnianej przez Niemców. Nie byli w stanie tego pojąć – uważał Karski.

Po wojnie pozostał w Stanach i pracował na Uniwersytecie Georgetown, gdzie wykładał stosunki międzynarodowe i teorię komunizmu. Jest autorem cenionych książek, m.in. ważnej, monografii „Wielkie mocarstwa wobec Polski 1919-1945”, gdzie wyjaśnia postawę USA i Wielkiej Brytanii wobec Polski w kontekście ich strategicznych interesów. Inną cenną lekturą Jana Karskiego jest „Tajne państwo”, opisujące fenomen polskiej konspiracji i struktur rządu podziemnego podczas okupacji niemieckiej.

Jan Karski zmarł 13 lipca 2000 roku w Waszyngtonie, ale kilka miesięcy wcześniej zdążył odebrać tytuł Honorowego Obywatela Miasta Łodzi. W 2012 r. prezydent Barack Obama Medalem Wolności, najwyższym cywilnym odznaczeniem amerykańskim. Polski kurier został także odznaczony m.in. Orderem Orła Białego, a także otrzymał tytuł „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”.

Data urodzin Jana Kozińskiego (Jan Karski) w księgach parafialnych została zapisana jako 24 kwietnia 1914 roku. Według rodziny był to błąd, a faktyczna data to 24 czerwca tego roku. Większość wydarzeń związanych z urodzinami Jana Karskiego odbywa się 24 kwietnia.

